

nieuwe boeken, rapporten, verslagen e.d.

Nieuwe strategieën voor natuurbescherming

In de zomer van 1988 maakten wij bekend (Het Vogeljaar 36 (4) : 180-181) dat de Stichting Meander een essayprijsvraag had uitgeschreven. Eén der inzendingen was het hierbij afgedrukte artikel van dr. Hugh P. Gallacher dat tot één der beste inzendingen wordt gerekend.

Een selectie van de essay's die ingezonden werd voor de essayprijsvraag van de Stichting Meander onder de titel 'Toekomst Natuurbescherming, nieuwe doelen en strategieën' werd in boekvorm uitgegeven. De titel bracht velen ertoe hun ideeën over natuur en natuurbescherming op papier te zetten. Ideeën die soms haaks staan op de huidige trend in het overheidsbeleid en die nieuwe oplossingen aandragen. Naast het momenteel gangbare perspectief van de ontwikkeling van een grootschalige 'echte' natuur worden juist ook veel andere keuzemogelijkheden voor (vormen van) natuur naar voren gebracht. Verder krijgt de natuurbescherming zelf ook veel kritiek, ofschoon dat geen aanleiding geeft tot een verdergaande versnippering van de beweging. Eerder is er sprake van een willen combineren van allerlei opvattingen. Veel essay's tonen een voorkeur voor een pragmatische aanpak. Wanneer de ideeën uit de essay's gerealiseerd zouden worden, zou er een toekomst met een veelvormige en multifunctionele natuur voor iedereen komen.

Het boek heeft de meest opvallende ideeën en opties die in de prijsvraag naar voren kwamen, gebundeld. Aan het eind van het boek is een vergelijkende analyse opgenomen van de natuurbescherming in Belgisch Vlaanderen met die in Nederland.

Stichting Meander: Nieuwe strategieën voor natuurbescherming. Essay's van 24 auteurs, 186 bladzijden, 12 foto's, 2 figuren (1989). Uitg. Stichting Meander, postbus 2328, 3500 GN Utrecht. Prijs f 25,-.

Outdoor recreation and birds: conflict or symbiosis?

Dit in de Engelse taal gestelde proefschrift bevat een Nederlandse samenvatting van 23 bladzijden. De openlucht recreatie en de dichtheid van enkele broedvogels in de duinen worden besproken, de verspreidingspatronen van recreanten in grote gebieden, de effecten van de openlucht recreatie op de dichtheid van een aantal broedvogelsoorten in bossen grenzend aan stadsranden, de effecten van een semi-experimentele toename in recreatie-intensiteit op dichtheden van vogels in bosjes en hekken op een strand aan de Randmeren, de effecten van openlucht recreatie op nestplaatskeuze en broedsucces van de Torenavalk in 1975-1980 en de effecten van de openlucht recreatie op dichtheid en broedsucces van vogels met speciale aandacht voor de Fitis.

Of alle behandelde vogelsoorten nu inderdaad al dan niet sterk gevoelig zijn voor recreatie? Wij

kennen bijvoorbeeld broedgevallen van Zwartkoppen in tuinen die voorbeeldig uitkwamen en toch dagelijks bedrijvigheid van mensen om zich heen hadden. Dit onderzoek zou dus zonder twijfel nog in de toekomst een vervolg moeten hebben.

André N. van der Zande: Outdoor recreation and birds: conflict or symbiosis? Impacts of outdoor recreation upon density and breeding succes of birds in dune and forest areas in the Netherlands. 269 bladzijden, met kaartjes, grafieken en tabellen (1984). Proefschrift. Offsetdrukkerij Kanters bv., Alblasserdam.

Geschiedenis van Duitse ringlijsten

De auteur heeft een historisch en methodisch overzicht gemaakt van de in te vullen lijsten bij het Duitse vogelringonderzoek en de jaaroverzichten die 1910 tot 1990 door de Vogelwarte Helgoland zijn gebruikt. Op volgorde van jaar worden een groot aantal afdrucken getoond van ingevulde ringlijsten en daarbij worden de voetangels en klemmen vermeld. Want het is duidelijk dat zich in de loop der tijd vele wijzigingen hebben voorgedaan in het noteren van gegevens over geringde vogels. De auteur wijst daarbij op de vele onnauwkeurigheden die het maken van fouten bij de bewerking van bepaalde vogelsoorten in de hand werken. Als insider heeft hij een goed inzicht in de problemen en wijst hij ook op de perfect ingevulde lijsten. Ook het aangeven van de ouderdom van de geringde vogels brengt ook vele Duitse ringers in verwarring. Blijkbaar werd er op de Duitse ringlijsten zelf nooit verwezen naar een terugmelding.

Ook zijn ringlijsten uit andere landen afgedrukt. In totaal worden ruim honderd ringlijsten weergegeven. Een bijzonder interessant geschrift voor bewerkers van ringgegevens en ringers.

Hans Bub: Eine Geschichte der Beringungsliste. 387 bladzijden, 25 afbeeldingen, 104 afgedrukte ringlijsten (1990). Voor een bijdrage van de onkosten (inclusief porto en verpakking) wordt DM 25,- gevraagd dat men kan overmaken op rekening 31 91 202 BLZ 282 501 10 van de Sparkasse Stadt Wilhelmshaven of rekening 2119 93 - 309 BLZ 250 100 30 van Postgirokt. des Postgiroamtes Hannover, ten gunste van H.Bub, Klinkerstrasse 71, Postfach 3305, D-2940 Wilhelmshaven 31, BRD en onder vermelding van 'Geschichte Beringungsliste'.

Der Kranich

De Kraanvogel, onze grootste inheemse vogelsoort, staat momenteel sterk in de belangstelling. De meest nodige bescherming moeten ze echter nog steeds node ontberen.

Dit Duitse boek helpt de interesse voor de Kraanvogel te vergroten. De prachtige kleurenfoto's dragen daar belangrijk toe bij. Maar ook de tekst verschaft veel informatie over de trek, de overwinteringsgebieden, de balts, de nestbouw en het opvoeden van de jongen. Vanzelfsprekend komt de bescherming en het behoud ter sprake en heeft de auteur vooral veel informatie uit het moederland en Scandinavië. De aangehaalde literatuur is ook grotendeels Duitstalig en af-

komstig uit die landen. Het ongeveer tegelijkertijd verschenen Franstalige boek over de Kraanvogels sluit hier daarom des te beter op aan. Ook de verbreiding, het voedsel en het gedrag wordt uitgebreid behandeld, evenals de gevaarvolle trek naar Afrika. De illustraties zijn met grote zorg bijeengebracht. Kortom een boek dat voor geïnteresseerden een fijn bezit is.

Bernd Hachfeld: Der Kranich. 160 bladzijden, 163 kleurenafbeeldingen (1989). Uitg. Schlütersche Verlagsanstalt, Postfach 5440, 3000 Hannover 1. ISBN 3-87706-309-8. Prijs DM 49,80.

Birds of North Rona and Sula Sgeir

North Rona en Sula Sgeir zijn de meest afgelegen eilandjes van het noordwestelijk deel van Groot-Brittannië. Deze door de mens onbewoonde eilandjes herbergen een groot aantal zeevogels. Bovendien heeft North Rona de grootste rustplaats ter wereld van de Grijze Zeehond.

Op Sula Sgeir werden ruim 9000 broedparen van de Zeekoet, maar ook Drieteenmeeuw, Alk en Papegaaiduiker broeden er.

Op North Rona werden zo'n 4000 broedparen van de Drieteenmeeuw geteld en ruim 17.000 broedparen van de Zeekoet en 1000 broedparen van de Alk, terwijl ook Kuifaalscholver, Grote Mantelmeeuw en Papegaaiduiker evenals de Noordse Stormvogel in belangrijke aantallen broeden. Bovendien is het broeden van het Stormvogeltje en het Vaal Stormvogeltje daar vastgesteld.

Stuart Benn, Stuart Murray & Mark L. Tasker: The birds of North Rona and Sula Sgeir. 48 bladzijden, geïllustreerd met zwartwit foto's, kaartjes en 8 tabellen (1989). Uitg. Seabirds at Sea Team, Chief Scientist Directorate, Nature Conservancy Council. Northminster House, Peterborough PE1 1UA, Groot-Brittannië. Prijs £ 5,00 (exclusief verzend- en portokosten) verkrijgbaar bij Publications, Dept. BRV, Nature Conservancy Council, Northminster House, Peterborough PE1 1UA.

Où voir les oiseaux en France?

Dit boek maakt op slag een einde aan de misvatting dat Frankrijk een vogelarm land zou zijn. Er is méér dan alleen de Camargue, les Dombes, de trek bij Cap Gris-Nez en nog een handvol bekende gebieden.

Deze excursiegids geeft liefst 278 plaatsen verspreid over het gehele land, waar vogels kijken zeer lonend is. Voor twintig gebieden wordt nauwkeurig aangegeven, hoe het landschap er uitziet, hoe er te komen, hoe - aan de hand van goede schetskaartjes - te lopen (meestal) of te rijden (soms) en in welk jaargetijde er welke vogels te zien zijn. Dat laatste wordt in een overzichtelijk schema samengevat met behulp van silhouetten van vogels, die een ecologische groep voorstellen, bijvoorbeeld reigers, zeevogels, eenden, zangvogels van open terrein, en dergelijke. Ook concentratiepunten van voor- en najaarstrek worden beschreven met de soorten die er te verwachten zijn en wanneer. Voor de overige 158 gebieden is er geen kaartje, wel een korte degelijke beschrijving van hoe er te komen en wat er is te zien. Toch geeft deze categorie in minder woorden meer relevante informatie dan de 'Be-

langrijkste vogelgebieden in Europa' van Goeders, waarin voor Frankrijk dertien gebieden beschreven staan. Overigens staan deze op het gebied van Argonne na, allemaal in de Franse gids. Dit boek maakt ook een einde aan de misvatting dat Fransen alleen belangstellen in vogels die ze kunnen opeten. Er zijn inderdaad te veel jagers in dat land, maar gelukkig ook een groeiend aantal vogelaars en natuurbeschermers. De in dit opzicht bevooroordeelde lezer zal verbaasd zijn te lezen hoe veel van de beschreven gebieden een beschermde status hebben!

Een nadeel voor ons Nederlanders is wellicht dat er uitsluitend Franse vogelnamen gebruikt worden. Een register geeft echter wel de wetenschappelijke namen van alle genoemde soorten en de verwijzing naar de bladzijde(n) waar ze in de tekst te vinden zijn.

Zo'n register is er niet voor de behandelde excursiegebieden. De enige manier om er achter te komen waar bijvoorbeeld bij Bordeaux of bij Grenoble goede vogelgebieden liggen, is te zoeken onder respectievelijk Aquitanië of Rhône-Alpes. De 22 'regions' waarin Frankrijk administratief is verdeeld (het zijn samenvoegingen van departementen) zijn namelijk de eenheden, waarin het boek verdeeld is. Zelfs die 'regions' zijn - hoewel zonder bladzijdeverwijzing - alleen te vinden op de twee bladzijden voor in het boek, waar alle medewerkers per 'region' zijn opgesomd. Voor Nederlanders is dit probleem op te lossen door een fotokopie van blad 78 van de Bosatlas (50ste druk) mee te nemen. Daar staan de 'regions' en de departementen duidelijk op vermeld.

De Franse Vereniging tot Bescherming van Vogels wil met dit boek stimuleren dat er meer naar vogels gekeken wordt, wat zal leiden tot een grotere bewustwording en een betere bescherming. Met dit boek hebben ze recht op succes. Wij kunnen hen helpen, onder andere door bijzondere waarnemingen op te zenden naar een in het boek genoemd centraal adres.

Een index van geografische namen en per gebied een literatuurverwijzing zou het boek (dat handig van formaat is) nog waardevoller hebben gemaakt.

Wim Loode.

Dubois, Ph.J.: Où voir les oiseaux en France. 321 bladzijden, ruim 100 pentekeningen, 120 kaartjes (1989). Uitg. Editions Nathan, Paris. Prijs Fr. 90 + Fr. 28 portokosten. Te bestellen bij Ligue Française pour la Protection des Oiseaux, B.P. 263, 17305 Rochefort Cédex, Frankrijk.

Eierschalen tegen kalkgebrek

Bij vogelliefhebbers is het bekend geworden dat vele in het wild levende vogels door kalkgebrek geen volwaardige eieren kunnen leggen. Tallozen trachten hierin de vogels te hulp te komen en strooien fijn gemaakte eierschalen in tuinen en bossen. Wij raden in ieder geval diegenen die dit doen aan de eierschalen van kippen zo klein mogelijk te verpulveren en vooral niet té grote stukjes uit te strooien. Of het helpt is ons nog niet bekend, maar het is zeker het proberen waard.

J.T.